

## LIITE 3: LAUSUNNOT JA VASTINEET

### Lausunto Helsingin kaupunki 23.2.2024:

Helsingin kaupungin ympäristöpalvelut antaa Vantaan ympäristökeskuksen pyynnöstä lausunnon Vantaan kaupungin meluntorjunnan toimintasuunnitelman 2024–2028 luonnoksesta.

Meluntorjunnan toimintasuunnitelma on riittävästi taustoitettu muun muassa lainsäädännön osalta. Siinä esitetään viimeisimmän meluselvityksen keskeisimmät tulokset sekä edellisen toimintakauden meluntorjuntatoimenpiteiden toteutuminen.

Suunnitelma on laadittu yhteistyössä kaupungin eri tahojen kanssa, mikä lisää sen toteutettavuutta ja vastuutahojen sitoutuneisuutta.

Vantaan pitkän aikavälin meluntorjunnan tavoitteet nousevat eri strategioista ja ohjelmista, joihin Vantaan kaupunki on sitoutunut. Monet tavoitteet liittyvät kaupungin tiivistämiseen hyvien joukkoliikenneyhteyksien varrelle. Sen myötä yksityisautoilun odotetaan vähenevän, mutta toisaalta asumisen lisääntyminen melualueelle lisää meluntorjunnan tarvetta ja haasteita. Toimenpiteiden ja tavoitteiden seurantaa ei suunnitelmassa esitetä, mutta oletettavasti se toteutetaan kaupungin strategioiden ja ohjelmien seurannan myötä.

Suunnitelma sisältää 12 tavoitteellista toimenpidettä, jotka koostuvat 47 tarkemmasta ja yksityiskohtaisemmasta toimenpiteestä. Tavoitteelliset toimenpiteet ovat selkeitä ja hyvin muodostettuja. Toimenpiteitä on laajalla skaalalla kestävä liikuttamisen edistämisestä melusteiden rahoituksen varmistamiseen. Meluntorjunta ja ääniympäristön kehittäminen vaatii monipuolista keinovalikoimaa ja vahvaa monialaista yhteistyötä.

Toimenpiteille on määritetty vastuutaho ja toteutusaikataulu. Toimenpiteiden vaikutukset on kuvattu varsin lyhyesti. Esimerkiksi kestävä liikuttamista edistävien toimenpiteiden yhteydessä voisi tuoda esiin myös muut olennaiset hyödyt, kuten ilmastopäästöjen väheneminen, ilmanlaadun paraneminen ja yleisen aktiivisuuden ja liikenneturvallisuuden paraneminen.

Suunnitelma sisältää jonkin verran toimenpiteitä, jotka on esitetty muissa ohjelmissa tai linjauksissa. Voi olla tarpeen, että niiden toteutumisesta edistetään myös meluntorjunnan toimintasuunnitelmalla. Osassa toimenpiteistä jää hieman avoimeksi, mitä toimenpide sisältää käytännössä. Kovin abstraktien toimenpiteiden toteuttaminen, seuranta ja raportointi voi olla vaikeaa.

Vantaan kaupunki toteutti asukaskyselyn hiljaisista ja ääniympäristöltään miellyttävistä alueista vuonna 2023. Kyselyn tuloksia hyödynnettiin hyvin meluntorjunnan toimintasuunnitelman laadinnassa. Suunnitelmassa onkin useita toimenpiteitä hiljaisten ja rauhallisten alueiden kehittämiseksi. Kyselyn lisäksi toteutettiin kaupunkihiljaisten ja potentiaalisesti hiljaisten alueiden kartoitus, mikä lisää asukkaiden mahdollisuuksia hakeutua rauhallisempiin paikkoihin. On hyvä, että kartoituksessa on huomioitu myös lentomelu.

Suunnitelma sisältää paljon toimenpiteitä melutilanteen huomioon ottamiseksi maankäytön suunnittelussa, mikä on ensiarvoisen tärkeää. Osa toimista voi olla jo vakiintuneita käytäntöjä, mutta toisaalta on hyvä, että maankäytön suunnittelun moninaiset mahdollisuudet melun huomioon ottamiseksi tulevat suunnitelmassa esille.

Yhtenä toimenpiteenä on varmistaa pikaraitiotien yhteydessä rakennettavien melusteiden toteuttaminen. Tämä toimenpide on tärkeä, mikäli meluntorjunnan toteutusta ei vielä ole sidottu ratikkahankkeeseen. Jälkikäteen raitioliikenteen melu- ja värinäöngelmien ratkaiseminen on hankalaa.

### **Vastine**

Toimintasuunnitelman edistymistä seurataan vuosittain meluntorjunnan toimintasuunnitelman 2024–2028 työryhmässä. Toimintasuunnitelman toteutumisen kokonaisvaltainen arviointi tehdään meluntorjunnan toimintasuunnitelman päivityksen yhteydessä.

Useat toimenpiteet liittyvät myös muihin kaupungin strategioihin ja ohjelmiin, ja näitä toimenpiteitä seurataan strategioiden ja ohjelmien toteutuksen yhteydessä. Esimerkiksi asumisen ohjaamista keskustoihin, asemanseuduille ja joukkoliikennevyöhykkeille seurataan vuosittain resurssiviisauden tiekartan toteutumisen seurannan yhteydessä. Osa jatkuvista toimenpiteistä varmistetaan jokaisen kaavatyön ja suunnitelman yhteydessä.

Toimintasuunnitelmaa on täydennetty kappaleella ”Toimintasuunnitelman seuranta ja arviointi”.

Useat toimenpiteet kohentavat melutilanteen lisäksi myös esimerkiksi ilmanlaatua tai liikenneturvallisuutta, mutta tässä meluntorjunnan toimintasuunnitelmassa on tuotu esiin vain toimenpiteiden vaikutukset melun vähentämiseen ja sen leviämisen torjuntaan.

### **Lausunto Finavia Oyj 27.2.2024:**

Vantaan kaupungin ympäristökeskus on pyytänyt Finavia Oyj:ltä lausuntoa Vantaan kaupungin meluntorjunnan toimintasuunnitelman 2024–2028 luonnoksesta 27.2.2024 mennessä.

Vantaan kaupungin meluntorjunnan toimintasuunnitelman 2024–2028 luonnoksessa on tarkasteltu useita eri toimintatapoja ja ratkaisuja, joiden avulla kaupunki pyrkii vähentämään ympäristömelun vaikutuksia. Toimintasuunnitelma perustuu aiemmin laadittuun meluselvitykseen ja hiljaisten alueiden kartoitukseen. Luonnoksessa on esitetty laajasti eri tasoisia meluntorjunnan toimintatapoja toimintojen sijoittamisen suunnittelusta liikenneväylien teknisiin ratkaisuihin ja kulkuvälineiden ominaisuuksiin vaikuttamiseen.

Meluntorjunnan toimintasuunnitelmassa on todettu, että Vantaan asukasmäärä on kasvanut 11 % eli noin 22 600 asukkaalla edellisen meluselvityksen jälkeen. Kansallisella menetelmällä laskettujen melualueilla asuvien määrät (menettelyssä ei ole ollut muutoksia) ovat edellisestä selvityksestä muuttuneet seuraavasti: Tie- ja katuliikenne +33 %, maantieliikenne +21 % ja rautatieliikenne -58 %. Rautatieliikenteen melualueet ovat selvityksessä aiempaa pienempiä laskentoihin tarkentuneiden nopeustietojen vuoksi. Katu- ja maantieteliikenteen melualueiden pinta-alat ovat laajentuneet 2–6 %. Lukujen perusteella havaitaan, että tie- ja katuliikenteen melualueilla asuvien määrä on kasvanut kolminkertaisesti suhteessa kaupungin asukasmäärän kasvuun. Raportista puuttuu hyvin keskeinen analyysi siitä, että johtuuko melualueella asuvien määrän kasvu täydennysrakentamisesta melu-alueille.

Vantaan kaupungin meluntorjunnan toimintasuunnitelman 2024–2028 luonnoksessa esitetään maankäytön suunnittelu ensisijaisena meluvaikutusten vähentämisen keinona. Finavia Oyj on samaa mieltä, että maankäytön suunnittelu on meluntorjunnan keskeinen keino. Maankäytön suunnittelussa tehdään valinta siitä, että sijoittuvatko asuinalueet alueille, joissa melua esiintyy vähän vai alueille, joissa melun määrä on suurempi tai melutapahtumia esiintyy toistuvasti. Maankäytön suunnitteluun vaikuttavat monet muutkin seikat ja tämän vuoksi melu tulee huomioida asumisviihtyvyyden kannalta

merkittävänä osana kokonaisuuden kannalta. Finavia katsoo, että kaupungin maan- käytön suunnittelun päätöksenteossa melun merkitystä tulee nykyisestä painottaa siten, että melualueille ja niiden välittömään läheisyyteen ei sijoiteta uusia melulle herkkiä toimintoja eikä uusia kokonaisia kaupunginosia rakenneta perustelemalla niitä täydennysrakentamis- kohteina.

Tie- ja raideliikenteen melun torjumiseksi voidaan kohdentaa erilaisia melulähteeseen vaikuttavia ratkaisuja. Lentoliikenteen melua havaitaan Vantaan kaupungin alueella laajasti, ja sen vaikutusten vähentämiseksi Finavia on tehnyt merkittäviä parannustoimenpiteitä, mutta uusia tehokkaita keinoja ei enää ole. Lentokonemelu leviää ylhäältä päin ja siksi sen vaikutusten hallitsemiseksi ei ole esittää juuri muita teknisiä ratkaisuja kuin sisätilojen suojaaminen riittävillä ulkorakenteiden ääneneristävyysvaatimuksilla. Tämän vuoksi Finavia korostaa maankäytön suunnittelun ja toimintojen sijoittamisen päätöksenteon tärkeyttä erityisesti lentokonemelun osalta.

Vantaalla on pitkään ollut käytössä erityisesti lentokonemelua vastaan uusien melulle herkkien rakennusten ääneneristävyysvaatimukset, joita Finavia on pitänyt hyvinä peruseräpäätteinä. Toimintasuunnitelmassa on todettu rakennusjärjestyksen päivittämisen käynnistäminen. Finavia katsoo, että vaatimusten lähtökohtien ja periaatteiden tarkastelu on paikallaan, ja toivoo, että tässä tehdään yhteistyötä Finavian kanssa.

### **Vastine**

Altistujamäärän kasvu 17 600 asukkaalla johtuu suurelta osin melualueiden täydennysrakentamisesta vuosina 2017–2021. Täydennysrakentamisen osuus asukasmäärän kasvusta on yli 10 000 asukasta. Arviossa ei ole huomioitu vuonna 2016 valmistuneita, mutta vasta vuoden 2017 puolella asutettuja rakennuksia. Melualueiden asukasmäärän kasvuun vaikuttaa merkittävästi myös sellaisten katujen huomioon ottaminen, jotka eivät olleet mukana edellisessä meluselvityksessä. Tällaisia katuja sijaitsee muun muassa Tikkurilassa, Viertolassa, Korsossa, Jokivarressa, Pukinmäessä, Nikinmäessä, Ilolassa, Hiekkaharjussa, Ylästössä, Hämeenkylässä ja Vapaalassa.

Uusia asuinrakennuksia on rakennettu keskeisille sijainneille nykyisen kaupunkirakenteen lomaan. Tämä on kaupungin tavoitteiden mukaista täydennysrakentamista, ja on tiedostettu, että samalla tuodaan uusia asukkaita lähelle melunlähteitä. Täydennysrakentamisella mahdollistetaan kestävien kulkumuotojen osuuden kasvu, jottei autoliikenteen määrä kasvaisi samassa suhteessa asukasmäärän kanssa.

Toimintasuunnitelmaa on täydennetty altistuvien asukasmäärien tarkastelun osalta ja toimintasuunnitelmaan on lisätty tiedot lentomelulle altistumisesta. Lentomelualueille rakentamista rajoitetaan Vantaan yleiskaavalla ja rakennusjärjestyksellä. Lisäksi täydennysrakentamisessa kiinnitetään erityistä huomiota rakennuksen ääneneristävyyteen.

## **Lausunto Liikenne- ja viestintävirasto 19.2.2024**

Vantaan kaupungin ympäristökeskus on pyytänyt lausuntoa Liikenne- ja viestintävirasto Traficomilta koskien Vantaan kaupungin meluntorjunnan toimintasuunnitelman 2024–2028 luonnosta.

Traficom on huolissaan, että meluselvitysten mukaan melulle altistuvien asukkaiden määrä on Vantaalla kasvanut.

Hiljaisten alueiden kartoittaminen ja huomiointi ja vaaliminen sekä niiden saavutettavuuden edistäminen hyvä asia ja tärkeä pitää yllä, mm. koska pääsy hiljaisille alueille kompensoi jonkin verran

melun aiheuttamaa häiritsevyyttä. Todellisen resurssien määrä ja suuntaaminen hiljaisten alueiden tavoitteiden saavuttamiseksi jää kuitenkin tässä dokumentissa epäselväksi.

Näemme hyvänä, että meluntorjuntatoimet on nidottu hiilineutraaliustavoitteeseen, koska näillä on selkeät synergiaedut, kuten mm. kestävän liikkumisen edistäminen ja liikennesuoritteeseen, liikenteen sähköistymiseen ja ajonopeuksiin vaikuttaminen.

Helsinki-Vantaan lentomelun torjuntatoimia koskevien suunnitelmien osalta toteamme, että tässä Vantaa on monin tavoin edelläkävijä. Kun kaupungin sijainti on haastava HKI-Vantaan lentomelun kannalta, on lentomelun huomioiminen mm. rakennusjärjestyksen päivityksessä tärkeää ja näemme hyvänä, että luonnoksessa asiaan on kiinnitetty erityistä huomiota. Traficom näkee erittäin hyvänä, että suunnitelmassa / kaavoituksessa / ohjeistuksissa on huomioitu melualueiden lisäksi myös laskeutumisvyöhykkeet ja puskurivyöhykkeet konkreettisina toimina, kuten tiukempina äänieristysmääräyksinä. Hienoa on, että lentomelun osalta on huomioitu varautuminen myös liikenteen tulevaan kehittymiseen.

Hyvää suunnitelmaluonnoksessa on myös asukkaiden informaatio-ohjauksen kehittämistä koskevat toimenpiteet.

### **Vastine**

Hiljaisten alueiden kehittäminen on yhä alkuvaiheessa ja kehittämistä tehdään pääsääntöisesti virkatyönä. Mahdollisesti tarvittavien konsulttitöiden tarve ja laajuus tai mahdolliseen rakenteelliseen meluntorjuntaan tarvittavat resurssit eivät vielä ole tiedossa. Hiljaisten alueiden kehittämisen resurssien määrää ei siten voida luotettavasti arvioida.

## **Lausunto Uudenmaan ELY-keskus 8.3.2024**

Uudenmaan ELY -keskuksen (UUELY) ympäristö- ja luonnonvarat - vastuualue toteaa, että luonnos meluntorjunnan toimintasuunnitelmaksi 2022—2028 jatkaa vuosina 2013 ja 2018 tehtyjen meluntorjuntasuunnitelmien linjaa. Raportti on pääosin informatiivinen ja antaa kaupungin asukkaille ja muille tahoille hyvän kuvan siitä, miten meluntorjuntaa aiotaan toteuttaa Vantaalla toimintasuunnitelman toteutusaikana 2024–2028.

Meluntorjunnan toimintasuunnitelman johdanto-osa on kattava ja antaa hyvän kuvan työn lainsäädännöllisistä lähtökohdista, käytetyistä meluindikaattoreista sekä toimintasuunnitelman valmistelusta Vantaalla. Toimintasuunnitelmassa on myös tuotu riittävästi esiin, miksi meluselvitykset ja toimintasuunnitelma tehdään. Lisäksi toimintasuunnitelmassa tuodaan esiin melun aiheuttamia haittoja sekä vaikutuksia alueiden käyttöön, alueiden viihtyisyyteen ja ihmisten elinoloihin. Lisäksi raportissa on nostettu esiin hiljaiset ja ääniympäristöltään miellyttävät alueet, joilla on suuri merkitys ihmisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kannalta. Uudenmaan ELY-keskus pitää hyvänä, että kaupunkilaiset on otettu mukaan hiljaisten ja ääniympäristöltään miellyttävien alueiden selvittämiseen. Ympäristömeludirektiivin 2002/49/EY yksi tärkeimmistä tarkoituksista on lisätä ihmisten tietoisuutta melusta ja mahdollisuuksia parantaa oman asuinympäristönsä ääniympäristön laatua. On hyvä, että Vantaa aikoo myös lisätä panostusta tiedon jakamiseen asukkaille toimintasuunnitelman toimenpiteen 12. Tiedon jakaminen ja meluntorjunnan ohjeistus ja neuvonta mukaisesti.

Vantaan nykyistä melutilannetta ja melulähteitä kuvataan raportissa muuten riittävästi, mutta lentoliikenteestä aiheutuvaa melulle altistumista ei ole esitetty toimintasuunnitelmassa lainkaan. Lentomelulle altistuvien lukumäärän esittäminen olisi tarkoituksenmukaista, koska lentomelun huomiointi liittyy myös esitettyihin toimenpiteisiin.

Raportissa on myös tarkasteltu aiemman toimintasuunnitelman toteutumista vuosina 2018–2022. Raportin perusteella toimintasuunnitelman tavoitteita on pystytty edistämään toimintakaudella, vaikka joiden tavoitteiden osalta toteutumisessa on ollut haasteita. Osin tavoitteiden toteutumisen tarkastelu jää pintapuoliseksi, koska toimenpiteillä ei ole ollut selkeitä seurantamittareita. Tästä syystä jää epäselväksi, kuinka tehokkaasti eri toimenpiteet on saatu toteutettua ja minkälaisia vaikutuksia toimenpiteillä on saavutettu.

Toimintasuunnitelmassa esitetyt pitkän aikavälin strategiat vaikuttavat hyviltä meluntorjunnan ja ääniympäristöjen laadun kehittymisen kannalta. Erityisesti kestävän liikenteen, kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen edistäminen on melun ja muiden liikenteen haittojen vähentämisen kannalta hyvä tavoite. Sähköisen liikenteen osalta on hyvä huomioda se, että sähköautojen tuoma etu meluhaittojen vähentämisessä rajoittuu vain sellaisille katu- ja tieosuuksille, joissa liikenteen nopeus on alle 40–50 km/h. Sen sijaan kaupunkirakenteen tiivistymiseen liittyy melulle altistumisen ja hyvän ääniympäristön toteuttamisen ja säilyttämisen osalta haasteita.

Kaupunkirakenteen tiivistyessä tulee kiinnittää erityistä huomiota melulle altistumisen hallintaan sekä asukkaiden tasa-arvoiseen kohteluun. Kaavoitettaessa meluisille alueille tulee huolehtia siitä, että sisätilojen suojaamisen lisäksi asukkaille tarjotaan asuntoja, jotka aukeavat myös hiljaiselle, ohjearvojen mukaiselle julkisivulle. Tällä lisätään merkittävästi asukkaiden asumisviihtyisyyttä ja asumisen laatua. Lisäksi kaupunkirakenteen tiivistämisessä tulee huolehtia siitä, että asukkailla on riittävästi lähiympäristössään ääniympäristöltään laadukkaita virkistys- ja puistoalueita. Riittävät, laadukkaat ja helposti saavutettavat viheralueet ovat tärkeitä asukkaiden viihtyisyyden ja terveyden edistämisen kannalta. Lisäksi viheralueilla on merkittäviä etuja ilmastonmuutoksen aiheuttamien sään ääri- ilmiöiden aiheuttamien haittojen hallinnassa.

Yhtenä meluntorjunnan haasteena Vantaalla on lentomelu. Lentomelualueille sijoitettavien asumisen ja asuinrakennusten osalta ei riitä se, että rakennusten sisätilat saadaan suojattua ohjearvot ylittävältä melulta. Lentomelualueilla tulisi kiinnittää huomiota myös piha-alueiden melutasoihin ja niiden ääniympäristön laatuun. Koska lentomelun leviämistä piha-alueille, virkistysalueille, puistoihin tai muille asukkaiden virkistäytymisen kannalta merkittäville alueille ei voida estää, tulisi asutuksen lisäämistä lentomelulle altistuvilla alueilla välttää.

Uudelle toimintakaudelle 2024–2028 toimintasuunnitelmassa esitellään 12 varsinaista tavoitteellista toimenpidettä ja niihin liittyen yhteensä 47 yksityiskohtaisempaa tavoitekohtaista toimenpidettä. UUDELY:n mielestä esitetyt varsinaiset toimenpiteet ja tavoitekohtaiset yksityiskohtaisemmat tavoitteet ovat hyviä ja niiden toteutuminen parantaa meluasioiden huomiointia eri toimialojen toiminnassa sekä eri hankkeiden suunnittelussa. Toimenpiteiden toteutuminen todennäköisesti myös vähentää pitkällä aikajänteellä melulle altistumista Vantaalla. Koska tavoitteita ja yksityiskohtaisia tavoitteita on runsaasti, Uudenmaan ELY-keskuksen mielestä olisi hyvä, että toimintasuunnitelmassa nostettaisiin esiin muutamia selkeitä kärkihankkeita, joilla on merkittävä vaikutus melulle altistumiseen tai kaupunkilaisten lähiympäristön ääniympäristöjen laatuun.

On myös hyvä, että toimintasuunnitelmassa kiinnitetään runsaasti huomiota melupäästöjen vähentämiseen (nopeudet, liikennemäärät, kestävä liikenne jne.). Näihin on tärkeää panostaa jatkossa entistä enemmän, koska melupäästöjä pienentämällä meluntorjuntatavoitteet voidaan saavuttaa nopeimmin ja edullisimmin. Melupäästöjen alentuminen lisäisi myös rakennuskelpoisen maan pinta-alaa ja lisäisi hiljaisten alueiden osuutta. Lisäksi tarvittavien meluesteiden määrä todennäköisesti vähenisi ja niiden rakennuskustannukset laskisivat.

Uudenmaan ELY-keskus näkee toimintasuunnitelman merkittävimpana puutteena ja kehitystarpeena esitettyjen toimenpiteiden seurantaohjelman ja seurantamittareiden puuttumisen. Ilman toimivia seurantamittareita ja seurantaohjelmaa toimenpiteiden toteutuminen jää epävarmaksi, eikä mahdollisia muutostarpeita toimenpiteiden saavuttamiseksi voida tehdä toimintasuunnitelman toteutusjaksolla. Tältä osin toimintasuunnitelmaa on vielä tarve kehittää.

Toimintasuunnitelmasta puuttuu toistaiseksi ruotsin ja englannin kieliset tiivistelmät, jotka tulee olla lopullisessa versiossa ja jotka toimitetaan komissiolle osana toimintasuunnitelmaa.

### **Vastine**

Meluntorjunnan toimintasuunnitelmaan on lisätty tiedot lentomelulle altistumisesta Vantaalla. Lentomelualueille rakentamista rajoitetaan Vantaan yleiskaavalla ja rakennusjärjestyksellä. Lisäksi täydennysrakentamisessa kiinnitetään erityistä huomiota rakennuksen ääneneristävyyteen.

Toimintasuunnitelman edistymistä seurataan vuosittain meluntorjunnan toimintasuunnitelman 2024–2028 työryhmässä. Toimintasuunnitelman toteutumisen kokonaisvaltainen arviointi tehdään meluntorjunnan toimintasuunnitelman päivityksen yhteydessä.

Useat toimenpiteet liittyvät myös muihin kaupungin strategioihin ja ohjelmiin, ja näitä toimenpiteitä seurataan strategioiden ja ohjelmien toteutuksen yhteydessä. Esimerkiksi asumisen ohjaamista keskustoihin, asemanseuduille ja joukkoliikennevyöhykkeille seurataan vuosittain Resurssiviisauden tiekartan toteutumisen seurannan yhteydessä. Osa jatkuvista toimenpiteistä varmistetaan jokaisen kaavatyön ja suunnitelman yhteydessä.

Toimintasuunnitelmaa on täydennetty kappaleella ”Toimintasuunnitelman seuranta ja arviointi”.

Ruotsin- ja englanninkieliset tiivistelmät on lisätty toimintasuunnitelmaan.